

Hakku on portti Suomen geologiseen tietoon

PAULI VARTIA

Geologian tutkimuskeskus on koontanut geologisen tietoaineistonsa yhteen hakupalveluun, Hakkuun. Keväällä 2014 julkaistun Hakku-palvelun avulla voi hakea ja ottaa käyttöön erilaisia geologisia tietotuotteita.

Uuden hakupalvelun luominen liittyy GTK:n laajempaan pitkäjänteiseen kehittämissyöhön, jonka tavoitteena on kehittää koko tietotuote- ja palveluvalikoimaa asiakastarpeiden pohjalta.

Palvelulle oli suuri tarve, koska GTK:n tietotuotevalikoima oli jokseenkin hajallaan eri palvelujen alla. Käyttäjän oli vaikea löytää tarvitsemaansa aineistoa ja saada kokonaiskuvaa tarjonnasta. Osa tuotteista ei ollut lainkaan saatavilla sähköisten jakelukanavien kautta. Lisäksi palveluratkaisut ja niiden toiminnallisuudet poikkesivat toisistaan.

Hakun suunnittelu aloitettiin vuonna 2012 ja palvelu julkaistiin nykymuodossa maaliskuussa 2014. Hakku korvaa valtaosan jo vanhentuvista ja pirstaloituneista hakupalveluista. Hakupalvelun kehittämisen rinnalla toteutettiin myös uusi ja yhtenäinen tuotetietokanta.

GTK:n tietotuotteet nyt entistä käyttäjäystävällisemmässä muodossa

Hakupalvelusta löytyvät Suomen geologiaan kytkeytyvä paikkatieto, dokumentit ja meta-

tiedot 1800-luvulta aina nykyhetkeen saakka. Hakku kattaa kaikki GTK:n tuottamat ja haluttuun saamat julkiset tietotuotteet. Sisältö karttuu uusien raporttien, julkaisujen ja etenkin paikkatietotuotteiden osalta jatkuvasti. Myös vanhempaa aineistoa tulee laajemmin esille digitalisoinnin myötä.

Tuotteet on jaettu palvelussa neljään erilliseen kokonaisuuteen:

- Julkaisut, raportit ja kartat
- Paikkatietotuotteet
- Valokuvat
- Karttapiirroksiset

Jokaisella kokonaisuudella on oma hakukäyttöliittymänsä. Palvelun näkymä ja tuotteiden hakutavat vaihtelevat kunkin kokonaisuuden tuoteominaisuuksien mukaan. Haku-toiminnot perustuvat tietotuotteiden kuvailutietojen (metatiedot) hyödyntämiseen. Käyttäjän tehtävänä on määritellä, millä tiedoilla kokonaisuudesta rajataan kiinnostava osa. Valtaosan tuotteista voi ladata suoraan käyttöön verkkopalvelusta ja muut ovat tilattavissa. Palvelussa on sekä maksullisia että maksuttomia tuotteita. Myytäviä tuotteita ovat mm. painotuotteet ja kartat sekä osa paikkatietotuotteista.

Hakun tuotekokonaisuudet

Suuri osa Hakun sisältämistä tuotteista on ollut saatavilla aiemminkin, vaikka hakupalve-

lun julkaisemisen yhteydessä tuotevalikoima kasvoi merkittävästi. Kokonaan uutena tuoteryhmänä verkkojakuun mukaan tulivat paikkatietotuotteet.

Julkaisut, raportit ja kartat -kokonaisuus sisältää tiedot kaikista GTK:n tuottamista julkaisuista, GTK:n laatimista tai sille luovutetuista arkistoraporteista sekä kartoista ja karttalehtiselityksistä. Suurin osa tuotteista on vapaasti saatavilla pdf-muodossa.

Paikkatietotuotteet ovat geologisesta havainto- ja mittausaineistoista tuotettuja, koordinaatteihin sidottuja aineistoja. Palvelusta voi etsiä ja ladata GTK:n tuottamia maksuttomia tai maksullisia paikkatietotuotteita. Suuri osa sisällöstä on kuitenkin suorassa verkkojakuksa: tuotteita tarjotaan ns. avoimena tietona, vapain jatkokäyttöoikeuksin, tai peruslisenssillä sovituin ehdoin. Karttakäyttöliittymä helpottaa kohteiden valintaa ja tuotteiden sekä

niiden formaattien katselua. Samalla käyttäjä voi tutustua myös tuotekohtaisiin metatietoihin. Paikkatietotuotteita on saatavilla nyt noin 70 kappaletta ja uusia kehitetään jatkuvasti lisää.

Valokuvat-kokonaisuuden kautta on katsottavissa ja ladattavissa tiedostot yli 10 000:sta GTK:ssa tallennetusta valokuvasta. Valokuvilla on aina ollut merkittävä rooli geologisten havaintojen tallentamisessa. Vanhimmat palvelussa esillä olevat kuvat ovat 1800-luvun loppupuolelta. Koordinaattitiedot sisältäviä kuvia voi hakea myös rajaamalla kiinnostuksen kohteena olevan alueen karttapohjalta.

Karttapiirroks-kokonaisuus sisältää tiedot GTK:n vanhoista käsin piirretyistä geologisista kartoista vuosilta 1850–1970. Karttoja on yli 3200 kappaletta, jotka kaikki ovat ladattavissa suuriresoluutioisina tiedostoina.

Kuva 1. Munaisrantojen havainnot -tuote hakupalvelun näkyvässä. Tuotteeseen on systemaattisesti kerätty ja luokiteltu pistemäistä havaintoaineistoa, joka liittyy pääosin Litorinameren maksimilaajuuteen sekä ylimmän rannan tasoon Suomessa. (Hakku-palvelu GTK, 2014)

Fig. 1 The ancient shoreline observations product shown in the search view of the Hakku service. The product consists of systematically collected and classified spatial data about the maximum extent of the Litorina Sea and the highest shoreline level in Finland. (Hakku service GTK, 2014)

taa palveluiden entistä tiiviimpään yhteistointaan sekä integrointeihin.

PAULI VARTIA

Geologian tutkimuskeskus
PL 96, 02151 Espoo
pauli.vartia@gtk.fi

Hakku-hakupalvelu löytyy suoraan osoitteesta hakku.gtk.fi tai GTK:n verkkosivujen www.gtk.fi kautta.

Summary:

Hakku search service is the gateway to Finland's geological information

GTK has compiled its geological information in a single search service. The recently introduced Hakku service includes GTK-produced spatial data, photos and documents related to Finnish geology from the 19th century to the present day.

There are four groups of information in Hakku:

- spatial data products
- publications, reports and maps
- photos
- map drawings

New products are being developed continuously. The majority of the content is in direct online distribution, free of charge. Commercial products, such as publications and maps, are available for purchase in the GTK online store.

Hakku replaces several search services previously available on the GTK website, such as geokuvat and publication and report search. To access Hakku, go to the Information services section on GTK's website or directly to hakku.gtk.fi.

Suomen Geologinen Seura ry hakee Geologi-lehdelle

PÄÄTOIMITTAJAA

Päätoimittaja vastaa Geologi-lehden sisällön toimittamisesta, ilmoitusmyynnistä ja sidosryhmätoiminnasta. Tehtävän hoitajalle maksetaan Seuran vuosikokouksen määräämä vuosittainen palkkio. Uuden päätoimittajan valitsee hallituksen esityksestä Seuran vaalikokous 4.12.2014.

Vapamuotoiset kirjalliset hakemukset osoitetaan Suomen Geologisen Seuran hallitukselle ja toimitetaan 14.11.2014 mennessä postitse osoitteeseen:

Suomen Geologinen Seura ry
Geotieteiden ja maantieteen laitos
00014 Helsingin yliopisto
Helsinki

LISÄTIETOJA:

Päätoimittaja Aku Heinonen
(aku.heinonen@helsinki.fi)

Toimituskunnan puheenjohtaja
Raimo Lahtinen (raimo.lahtinen@gtk.fi)